

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 50 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-81.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Liubliana, sreda 31. maja 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Vprašanje vsedržavnih organizacij

Kmalu po nastanku Jugoslavije so se začela društva iste stroke in zastopstva istih stanov združevati v skupnih vsedržavnih organizacijah, da bi tako z združenimi močmi tem uspešneje branili svoje interese. Cela vrsta takšnih osrednjih organizacij je tudi bila ustanovljena, le malo njih pa je razvilo res uspešno delavnost. Večina so vse te centrale slabo delovale, dostikrat tudi interese pokrajin močno zanemarjale, da je bilo navdušenje za te skupne osrednje organizacije vedno manjše. Pod vplivom notranje politične borbe se je to navdušenje nato še bolj ohladilo in ni bilo dolgo, ko se je mogel konstatirati nasproten pojav, da so društva in tudi stanovski zastopi hoteli, da se komaj ustanovljene skupne organizacije čim prej zopet razdele.

Le malo organizacij je bilo, ki so vzdržale vse te peripetije naše notranje politične borbe in si ohranile svoje skupne stanovske organizacije. Zanimivo je, da se je to posrečilo novinarjem, pa čeprav so bili osebno v naši notranji politični borbi najbolj eksponirani. Toda postavili so svojo organizacijo od vsega začetka na pravo podlago, da ni bilo v njej nikdar nobene majorizacije in da je bila vsaka sekcija vedno avtonomna in zato so mogle tudi vse sekcije zadovoljivo delovati. V zadnjem času se je na isti način posrečilo preprečiti tudi razdor, ki je že grozil skupni vsedržavni gasilski organizaciji. Z novimi, popolnoma avtonomističnimi pravili pa se je razdor preprečil in jugoslovansko gasilstvo bo še nadalje združeno v enotni organizaciji.

Tudi trgovske organizacije so mogle do zadnjega časa ohraniti svojo skupno organizacijo in upati smo mogli, da bo ta skupna organizacija tudi ohranjena, saj je bila organizirana na dobrih temeljih, da je mogla zadovoljiti vsako trgovsko organizacijo. Tudi v tej osrednji organizaciji jugoslovanskega trgovstva ni bilo nikdar nobene majorizacije in predsednik Centralnega predstavništva zvez trg. združenj, kakor se je imenovala ta skupna organizacija, je mogel ponovno ugotoviti, da se ni bil storjen nikdar noben sklep Centralnega predstavništva, če ni bil soglasen. Vemo tudi, da so imele vse v Centralnem predstavništvu združene zveze trg. združenj svojo popolno avtonomijo. Ni bilo zato pravega vzroka, da ne bi moglo biti združeno vse trgovstvo Jugoslavije v skupni organizaciji, zlasti še, ker je takšna baš trgovcem nujno potrebna. Saj se vendar ne more niti misliti, da bi se mogli trgovci, razbiti na male pokrajinske zveze, uspešno boriti proti navalu tujega velekapitala, proti privilegijem v silno močnih združnih zvezah organiziranih nabavljalnih združenj in za vse svoje druge zahteve. Če komu, potem je trgovstvu nujno potrebna skupna organizacija, saj so vendar danes trgovci eden tistih redkih stanov, ki je brez vsake socialne zaščite.

Danes te enotnosti med jugoslovanskimi trgovci ni več in hrvatski trgovci se organizirajo za sebe. Napačno bi bilo očitati jim ta korak, tem bolj, ker iz njega nikakor ne sledi, da ne bi moglo priti kljub temu do skupne organizaci-

je trgovstva Jugoslavije. Če ni izvedljiva ta organizacija po zvezah trgovskih združenj, pa je dosegljiva — vsaj po našem skromnem mnenju — po reprezentanci hrvatskega trgovstva, ki se je sedaj ustanovila. To reprezentanco je pač treba priznati kot zastopnico hrvatskega trgovstva in potem so mogoča z njo tudi pogajanja za skupno obrambo trgovskih interesov. V dosednji borbi smo videli, da so hrvatski trgovci vedno z ve-

liko odločnostjo in zavednostjo branili trgovske interese in tako n. pr. v borbi proti otvoritvi podružnice »Ta-Te« v Zagrebu dosegli popoln uspeh. Ni zato povoda, da ne bi računali tudi v bodoče na sodelovanje hrvatskih trgovcev v vseh skupnih trgovskih zahtevah.

Toda pogoj je, da se pride z novo organizacijo hrvatskega trgovstva v stik in da se na ta način najdejo možnosti za skupno delo.

Seveda pa je treba v tej smeri začeti delati in ne čakati, da se prejšnje zveze vedno bolj oslabe. Se zlasti pa bi bilo napačno ne pokazati razumevanja za težnje hrvatskih trgovcev. Treba je nasprotno pokazati dobro voljo za njih težnje in potem bo tudi mogoče zopet doseči skupno organizacijo vsega trgovstva Jugoslavije, ki edina more priboriti trgovskemu stanu njegove pravice in upoštevati njegove potrebe.

ve. Neverjetno je, da morejo takšne stvari, ki slone na očitnih izmišljotinah, pisati o trgovcih tudi ljudje, ki se smatrajo za intelektualce.

Na vse zadnje moramo res priti do zaključka, da se vsemu temu ni treba niti čuditi. Kajti če je mogoče, da se piše v glasilu Zveze kmetijskih združenj o trgovcih kot o nečastnih ljudeh, v istem hipu pa more biti v tej zvezi oseba, ki je bila obsojena zaradi sleparij od prestolniškega sodišča na leto dni robije, potem se tu neha vsaka navelična polemika. Moralna merila med nami in njimi so torej nenakana in primera med nami in njimi nikakor ne bi bila v našo škodo.

Mi smo trdili že prej in to trdimo tudi danes, da vsem tem pojavom niso krivi zadrugarji, temveč oni, ki jih vodijo. So pa tudi razveseljivi pojavi, in sicer v onem delu zadrugarstvom, ki sicer z nami nima nikakih zvez, ki pa se enako ne strinja z onimi, katerih organ je »Zemljoradniška zadruga«. Tako je Glavna zveza gospodarskih združenj, ki izdaja svoj časopis »Jugoslovanski zadrugar«, morala lani izključiti iz svojega članstva okoli 80 zadrug — vseh je imela 250 — torej celo tretjino, ker so se bavile zadrug z nelegalno trgovino. To je pač jasen dokaz, da se tudi sami zadrugarji neprijetno počutijo v družbi takšnih zadrugarjev ter da ne odobravajo gaženja zakonov.

Takšne pojave moremo zaregistrirati iz dneva v dan. Če pa jih zapišemo, ne delamo to zato, ker bi bili radi takšnih pojavov svojih nasprotnikov veselji, temveč samo zato, ker dobro vemo, da ne morejo koristiti nikomur, prav nikomur!

Naš lesni izvoz v aprilu

Po uradnih podatkih smo izvozili v aprilu 113.587 ton lesa v vrednosti 89,2 milijona din, to je za 38.712 ton ali za 51,62% več ko v aprilu 1938. Po vrednosti pa se je naš izvoz povečal za 27,0 milijona din ali za 43,40%.

V prvih štirih mesecih 1939. smo izvozili skupno 381.232 ton za 309,6 milijona din. Lani smo v istem času izvozili le 298.663 ton lesa za 257,5 milijona din. Letos smo torej izvozili 82.569 ton ali za 27,64% več lesa ko lani, po vrednosti pa se je dvignil naš izvoz za 52,1 milijona din ali za 20,23%.

Naš lesni izvoz v posamezne države kaže naslednja tabela:

	1939		1938	
	tisoč ton	mil. din	tisoč ton	mil. din
Albanija	0'3	0'2	0'2	0'2
Alžir	1'7	1'5	0'5	0'4
Arge'ina	2'5	2'7	2'5	2'3
Belgija	7'4	5'8	0'2	0'4
Češko-Mor.	1'2	2'1	0'3	1'0
Egipt	4'1	3'2	4'6	3'0
Anglija	6'7	9'6	8'3	10'4
Francija	1'6	1'9	1'8	1'5
Grčija	6'9	5'2	4'8	3'2
Italija	34'9	23'1	15'2	9'2
Madžarska	19'8	10'2	14'6	7'9
Malta	0'3	0'2	0'2	0'2
Maroko	1'6	1'5	0'1	0'1
Nemčija	12'0	10'8	12'3	13'4
Nizozemska	1'8	1'8	3'9	2'9
Palestina	0'9	0'8	0'5	0'4
Tunis	0'5	0'4	0'8	0'7
Svica	2'4	1'7	0'7	0'8
druge države	6'2	6'2	2'8	3'7
skupno	113'5	89'2	74'8	62'2

Kako dvigniti lesni izvoz

Plenarna seja Stalne delegacije lesnega gospodarstva

V četrtek dne 25. maja je bila v dvorani zagrebske borze plenarna seja Stalne delegacije lesnega gospodarstva kraljevine Jugoslavije. Seja je bila zelo dobro obiskana ter so se je udeležili: za lesni oddelek Zveze industrijev v Ljubljani njen gen. tajnik dr. Adolf Golia, za Osrednji lesni odsek pri Zvezi trg. združenj pa njegov predsednik Fran Skrbec in tajnik dr. Pustišek. Seja so se nadalje udeležili še zastopniki industrijske zbornice v Zagrebu, Zveze industrialcev in lesnih trgovcev kraljevine Jugoslavije v Zagrebu, Zveze lesnih industrialcev in trgovcev na Sušaku ter Združenja domače gozdne industrije na Sušaku. Zadržani so bili zastopniki lesnih organizacij v Bosni.

Na seji so se obravnavala vsa najvažnejša vprašanja, ki zanimajo lesno stroko. Zlasti mnogo se je razpravljalo o okrožnici Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine glede lesnega izvoza v Francijo. Ta okrožnica je po pravici vzbudila veliko ogorčenje, ker je v popolnem nasprotju s sklepi ožjega strokovnega odbora, ki so bili poleg tega soglasni. Vendar ne gre, da gre Zavod kar meni nič tebi nič preko teh sklepov, ker se s tem onemogoča vsako koristno sodelovanje med našimi lesnimi organizacijami in državnimi oblastmi. Postopanje Zavoda je tem manj razumljivo, ker so bili sprejeti sklepi ožjega strokovnega odbora v navzočnosti zastopnikov trgovinskega ministrstva, ki tem sklepom niso niti najmanj ugovarjali.

Ta okrožnica Zavoda je napravila tem slabšo kri, ker je popolnoma zgrešena in se z njo lesni izvoz v Francijo otežava namesto da bi se olajšal.

Po tej novi težki izkušnji se bo menda vendar enkrat nehala tisto škodljivo omalovaževanje praktičnih gospodarskih ljudi in naših gospodarskih organizacij.

Od nadaljnjih vprašanj, ki so se obravnavala na seji, bi še omenili, da je seja odobrila referat dr. Golie o zasedanju nemško-jugoslovanskega lesnega odbora v Würzburgu ter je bil tam sklenjen dogovor soglasno odobren.

Razpravljalo se je tudi o uvedbi monopola za uvoz lesa v Italijo ter njegovih posledicah za naš lesni izvoz. Ker vse kaže na to, da se ta monopol letos še ne bo uvel, se ni sprejel predlog o uvedbi kontrole lesnega izvoza v klirinške države. Konstatiralo pa se

je, da bodo vse lesne organizacije v tem vprašanju postopale solidarno.

Nadaljnji potek seje je razvit iz oficialnega kominikeja seje, ki se glasi:

Komunike seje:

Na podlagi predloženega referata je delegacija z zadovoljstvom vzela na znanje, da je akcija Stalne delegacije za znižanje lestvice nevarnosti za neugode v gozdni in žagarski industriji dala vsaj delen uspeh. (Za žagarske poste se je za vso državo znižala od 60 na 48%.)

Odobreni so bili referati o trgovinsko politični situaciji in o stanju našega lesnega izvoza v posamezne države. Ugotovilo se je, da so terjatve naše industrije v Španiji iz časa pred izbruhom državljanske vojne precej znatne ter je bilo soglasno sklenjeno, da se mora pred pogajanjem o novih trgovinskih določbah s Španijo doseči ureditev teh obveznosti na podlagi obstoječih pravnih naslovov. (Te terjatve znašajo 28 milijonov din, mogle bi pa s še neprijavljenimi terjatvami narasti na 45 milijonov din.)

Soglasno je bilo ugotovljeno, da okrožnica Zavoda za pospeševanje

zunanje trgovine z dne 28. aprila o premiranju izvozne trgovine v Francijo ni v skladu z dotičnimi sklepi ožjega strokovnega odbora za gozdne proizvode z dne 24. in 25. februarja 1939 ter da izvajanje določil okrožnice ovira izvoz lesa v Francijo namesto da bi ga pospeševalo. Ta okrožnica se mora razveljaviti ter izdati nova določila v duhu omenjenih sklepov ožjega strokovnega odbora, ki se ozirajo na dejanske potrebe našega lesnega izvoza v Francijo.

Končno smatra Stalna delegacija za potrebno, da naglasi, da je stabilnost tečaja klirinške marke vreden činitelj izvoza v Nemčijo. Zvišanje njenega tečaja nad sedanjno višino bi neugodno delovalo na funkcioniranje tega klirina ter bi bili s tem izvozniki zopet v nevarnosti, da ponovno doživijo izgube na tečaju, kakor se je to že večkrat dogodilo.

Zvišanje tečaja klirinške marke bi poleg tega še bolj zmešalo razmerje cen proti drugim relacijam. Potreba vzpostave pravilnega razmerja cen proti vsem izvoznim relacijam neodložljivo zahteva, da se izvoznikom zagotovi polna protivrednost za vse svobodne devize, ki jih vnosijo v državo.

Trgovci in zadrugništvo

Zadnje »Trgovske novine« so objavile o tem vprašanju lep članek, v katerem pravijo med drugim:

Napačno je mnenje onih, ki smatrajo trgovce kot neprijatelje zadrugništva. To napačno mnenje smo v svojem listu zavračali že neshetokrat in rekli čisto jasno in iskreno, da trgovci nikakor ne nastopajo proti zadrugam, če te ostajajo na terenu zadrugne ideologije, da delajo samo na podlagi pomoči svojim članom ter ne kršijo legalnih interesov niti trgovcev niti katera druge gospodarske skupine. To smo naglasili ponovno in temu nimamo nič dodati. Nelegalni posel pa opravljajo zadrug, kakor hitro prodajajo svoje blago tudi nečlanom. S tem prihajajo na teren zasebne trgovine ter delajo veliko škodo onim, ki imajo za ta posel ne le zakonito pravico, temveč ki v ta namen plačujejo tudi velike davščine. S takšnim postopanjem ne škodujejo zadrug samo trgovcem, temveč tudi državi blagajni, ker se odtegujejo plačevanju davkov, vsaj nekaterih.

To je menda za slehernega človeka jasno, ker daje država zadrugnim ustanovam delno oprostitve od davkov samo takrat, če kupujejo izključno samo z zadrug-

niki. Če pa zadrug kupujejo tudi z nečlani — davka pa nočejo plačati — kar dela večina, potem te zadrug delajo državi velikansko škodo, slabé pa tudi obrambno moč države, ki je popolnoma odvisna od državnih davčnih dohodkov.

Dočim pa je to slehernemu človeku jasno, skušajo to prikriti oni, ki predstavljajo vodstvo zadrugnih organizacij. Ti voditelji, ki vodijo že leta zadrugno gibanje na nevarna in opolzla tla spekulativne trgovine z nečlani, se z vsemi sredstvi bore proti legalni trgovini in proti trgovcem, češ da ti škodujejo državi! Iz dneva v dan polnijo ti voditelji svoje liste z napadi proti trgovcem. Pri tem se ne ustrašijo niti neresničnega podajanja činjenic.

Dan na dan je govora v tem tisku, kako so trgovci paraziti in škodljivci. To si upajo govoriti o ljudeh, ki imajo predpisano strokovno naobrazbo, ki dobivajo dovoljenja za svoje delo na zakonit način, ki dajejo leto za letom državi vse predpisane davke!

Naravnost neverjetno je, kako ljudje, ki načelujejo tem zadrugam, ne zamude niti ene prilike, da ne bi napadli trgovcev, sebe pa da bi pohvalili kot obrambo drža-

Naročajte »Trgovski list«!

Dobitki za obiskovalce Ljubljanskega velesejma iz tuzemstva

Vsakemu obiskovalcu letošnjega Ljubljanskega velesejma od 3. do 12. junija se ponuja sreča, da mu bo žreb naklonil kak dobiček. Vstopnice so opremljene s kuponom, na katerega bo obiskovalec napisal svoje ime, ga odtrgal in vrnil v zapečateni žaro ob glavnem vходу, vstopnico pa naj shrani. Od žrebanja so izzete legitimacije ljubljanske, razstavljalke, uslužbenske in inozemske, ki nimajo teh kuponov. Dobitki so: orehova spalnica, motorno kolo Phänomen, šivalni stroj Pfaff, kolo Panax, motorno kolo Bismarck, 5 cevni radijski aparat Siera, kuhinjska oprema, klavirska harmonika, pralni stroj Viktorija, zložitljiv šotor za 4 osebe, kolo Axo, kolo Diktator, kolo Tribuna, peč Lutz, dve preprogi, 2 vrtni garnituri, 50 steklenic Unionskega piva, 12 butelj vina Moser, manicura, zaboj Kneippove žitne kave, 2 zaboj Rogaške slatine, 1 pletena zibelka, kaseta kozmetičnih predmetov, 20 ročkov po 1 kg maslinovega olja, 2 brezplačni vožnji s parnikom I. razreda Sušak — Kotor in nazaj, 21 dnevne počitnice v Brestovački Banji, 10 dnevne počitnice v Slatini Radenci, 10 dnevne počitnice v Dobrni, 10 dnevne počitnice v Čateških toplicah, 8 dnevne počitnice na Omišlju, hotel Učka, 7 dnevne počitnice v Novem Vinodolu, Palace Hotel, 7 dnevne počitnice v Krapinskih toplicah, 7 dnevne počitnice v Mediji-Lizlakah, 5 dnevne počitnice v Rogaški Slatini, 5 dnevne počitnice v kopališču Palič, 2 dnevne počitnice na Bledu v hotelu Union. Dan obiska je poljuben od 3. do 12. junija. Komisionalno žrebanje pa bo 12. junija.

Angleško-bolgarska trgovina

Član trgovinske misije Sira Fredericka Leith-Rossa, g. C. N. Stirling, je prebil nekaj dni tudi v Sofiji in stopil v stik z bolgarskim trgovinskim ministrom, finančnim ministrom, poljedelskim ministrom in nekaterimi trgovinskimi strokovnjaki, najbrže z namenom, da se pogovori o možnostih trgovinske pogodbe med Anglijo in Bolgarijo. Toda zaenkrat rezultati teh pogovorov še niso znani. Bolgarija ima še dokaj pasivno trgovinsko bilanco z Anglijo. Izvozila je v Vel. Britanijo lani blaga v vrednosti 267.051.000 levov ali 48% svojega celotnega izvoza, medtem ko je znašala vrednost bolgarskega uvoza iz Vel. Britanije 348 milijonov 325.000 levov ali 71% vsega bolgarskega uvoza. Zato bi Bolgarija izravnavo tega razmerja po novi trgovinski pogodbi gotovo pozdravila.

40.000 m³

meri razstavišče Ljubljanskega velesejma. V razstavnih zgradbah pa je 8.000 m² prostora. Vse to bo napolnjeno z najrazličnejšimi izdelki ob letošnjem Ljubljanskem velesejmu, ki bo od 3. do 12. junija. Vsaka industrijska panoga bo sama za sebe urejena tako, da bo nudila takoj jasen pregled izdelkov dotične stroke. Tako je vsakemu omogočeno, da hitro najde tisto, kar si želi nabaviti in da primerja izdelke konkurenčnih tvrdk. Deset in deset-tisoč vedo, da se na Ljubljanskem velesejmu kupi dobro, zato prihajajo vsako leto, da tu izbirajo, kupujejo in naročajo. Naj tudi Vas ne manjka med razstavljalci. Izkoristite polovično vozno na železnici za potovanje v Ljubljano od 31. maja do 12. junija, pa imate potem brezplačen povratek od 3. do 17. junija. Na odhodni postaji kupite celo vozno karto, poleg tega pa še rumeno železniško izkaznico za 2 din, ki si jo daste na velesejmski blagajni potrditi.

Zahteve in predlogi industrijcev

Resolucija zbora Centrale industrijskih korporacij

Na zadnjem zboru Centrale industrijskih korporacij v Beogradu je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

Za postavitev industrijskega programa

I. Večjo industrializacijo države zahteva ne samo njena obramba, temveč tudi potreba vedno večjega prirastka vaškega prebivalstva ko tudi potreba ustvarjanja novih potrošnikov z naše kmetijske proizvode. Zato smatramo za potrebno, da se čim prej določijo direktive za bodočo izgradnjo naše industrije, da ne bi bila ta usmerjena v napačno smer.

V ta namen je treba predvsem usmerjati razpoložljive kapitalne v one panoge industrije, ki s svojo proizvodnjo ne pokrivajo našo domačo potrošnjo in ki po možnosti predelujejo domače surovine.

Prosimo kr. vladu, da čim prej povabi industrijo in njene zastopnike k sodelovanju za postavitev industrijskega programa v gornjem smislu.

Industrija mora dobiti nje potrebne surovine

II. Za nabavo surovin, ki jih mi sploh nimamo ali ne v zadostni meri, je treba prvenstveno zagotoviti potrebne devize. Da se okrepi izvoz v neklirinške države, se morajo obračunavati izvozne devize po njih polni vrednosti, ker se s tem poveča dotok deviz.

Ravno tako je potrebno, da se zaradi preskrbe industrije s surovinami omogoči kompenzacija na čim širši podlagi.

Preskrba s surovinami se mora omogočiti tudi na novo ustanovljenim podjetjem, ko tudi podjetjem, ki v lanskem letu niso neposredno uvažala potrebne surovine, temveč jih dobavljala po posrednikih.

Vprašanje javnih nabav in kreditov industriji

III. Ne moremo se strinjati s pretiranim etatizmom, ki se v zadnjem času vedno bolj širi ter prosimo kr. vladu, da izda v soglasju z gospodarskimi organizacijami uredbo, s katero bi se spravilo v sklad ustanavljanje novih ter razširjanje obstoječih državnih in samoupravnih podjetij in obratovalnic z interesi zasebne iniciative.

IV. Prosimo kr. vladu, da se loti rešitve vprašanja industrijskih kreditov in to s sodelovanjem industrijskih korporacij ter da se v ta namen uporabijo kapitali javnopravnega zavarovanja, ki v največji meri izvirajo iz industrije.

V. Prosimo kr. vladu, da na podlagi § 113. fin. zakona 1939/40. s sodelovanjem gospodarskih organizacij izda uredbo o izvajanju javnih nabav, s katero naj se omogoči neposredno in enakomerno dodeljevanje poslov vsem zainteresiranim domačim podjetjem.

Javna bremena morajo biti znosna

VI. Zavedajoč se svoje dolžnosti do države je industrija pripravljena prevzeti na sebe vse materialne žrtve, ki se od nje zahtevajo v obliki javnih davščin, toda prosi, da bodo ta bremena znosljiva, enakomerno razdeljena in racionalno razvrščena, da ne bi ogrozila ali ovirala njenega dela in razvoja.

Sklicujoč se na elaborat o obremenitvi industrije in njenega proizvodjalnega procesa z javnimi bremenimi, kateri elaborat je bil z resolucijo 22. zbora Centrale industrijskih korporacij z dne 10. no-

vembra 1938. v Novem Sadu predložen kr. vladi, ponavlja zbor v tej resoluciji navedeno prošnjo, da se skliče v finančnem ministristvu s sodelovanjem ministristva za trgovino in industrijo ter drugih gospodarskih resorov konferenca z zastopniki industrijskih organizacij.

Socialna zakonodaja

VII. Glede socialnega zavarovanja predlagamo:

1. Izvede naj se revizija predpisov socialnega zavarovanja v svrhu znižanja upravnih stroškov ter bremen socialnega zavarovanja, da jih more gospodarstvo prenesti.

2. Čim prej naj se izvede načelo samouprave pri postavljanju članov ravnateljstva delavskega zavarovanja. Člani naj se imenujejo po predlogih industrijskih korporacij ter naj se zavaruje primerna udeležba industrije.

3. Začne naj se proučevati vprašanje reforme zdravniške službe socialnega zavarovanja v smislu predlogov industrijev, da se da ekspozitaram okrožnih uradov pri večjih podjetjih čim širša avtonomija ter prouči praktična možnost ev. izbire zdravnikov po zavarovanih.

4. Borze dela naj posvete svojo delavnost v prvi vrsti iskanju mož-

nosti zaposlovanja, ker ni treba, da bi bila njih glavna naloga dajanje podpore nezaposlenim.

Danes je bolj ko kdaj potreben socialni mir v podjetjih. Zato prosimo, da se onemogočijo hujskarije na stavke in da državne oblasti zagotove vsem, ki hočejo delati, po zakonu zajamčeno svobodo dela.

VIII. — Industrijska podjetja so preobložena z zahtevami po raznih podatkih. Zato prosimo, da se zbiranje podatkov osredotoči pri ministristvu za trgovino in industrijo ter njegovih podrejenih organih. Da bi se mogla izdelati statistika o potrošnji električnega toka — energije, prosimo finančno ministristvo, da da strokovnim organizacijam na razpolago svoje podatke.

IX. — Tudi pri tej priliki moramo poudariti, da se kljub našim stalnim prošnjam še vedno izdajajo zakoni, uredbe, naredbe in pravilniki, ki se tičejo industrije, brez predhodnega zaslišanja njenih zastopnikov. Zato odločno ponavljamo svojo zahtevo, da se brez tega sodelovanja ne dela, ker se samo s tem sodelovanjem morejo doseči najboljše rešitve teh vprašanj, da bodo ustrezale našim razmeram in potrebam.

Ležišča niklja, bizmuta in kositra odkrita v Jugoslaviji

Rudno bogastvo Jugoslavije je veliko in raznovrstno, vendar pa nekaterih rud nimamo. Tako nam zlasti manjka niklja, kositra in bizmuta. V zadnjem času pa so bila odkrita ležišča tudi teh rud. Zato pa so ta ležišča zelo skromna.

Tako so odkrili v planinskem masivu med Valjevom in Čačkom dobro svinečno-cinkovo rudo, ki vsebuje mestoma 0,5% niklja. Naši geologi preiskujejo teren. Posamezni kosi rude so bili poslani v rudarski laboratorij v Budimpešto ter so bile analize pozitivne.

V masivu med Kujaževcem in Zaječarom je bila odkrita pri vasi Aldinec bizmutova ruda. Koncesija za te terene je pripadala nekoli Radi Pašiću. Posamezni kosi rude vsebujejo tu po 3 do 7% bizmuta. Nekoč je skušala te rudnike izkoristiti angleška družba Timok Mines Ltd. a je kasneje delo ustavila. Bizmut je zlasti važen za izdelavo posebnih kovinskih zlitin z nizko točko topljivosti. Uporablja se tudi za izdelavo farmacevtskih preparatov, zlasti za zdravljenje živih ran in sifilisa.

Se več bizmutove rude pa imajo rudniki, ki jih izkorišča družba Trepča Mines Ltd. Ker se sedaj

izvažata ta trepčanska ruda nepredelana, se izvažata jo tudi ves bizmut. Ko pa bo začela delovati topilnica v Zvečanu, bomo mogli vsako leto pridobiti od 10 do 12 tisoč kilogramov bizmuta.

V rudniku Aldinec pa je bil odkrit tudi kositer. To je do danes edino odkrito ležišče kositra v Jugoslaviji. Vendar pa je odstotek kositra v rudi zelo majhen ter znaša samo eno četrtinko odstotka. Upajo pa, da se bo pri podrobnejšem pregledu terena odkrila tudi na kositr boljša bogata ruda. Odkritje kositra bi bilo zelo velikega pomena, ker se kositer uporablja za izdelavo bele pločevine, ki jo v zadnjem času v vedno večji meri uvažamo iz tujine.

Zelo nepreiskano je glede rudnega bogastva tudi ozemlje v novopazarskem sandžaku, med Novim Pazarijem, Bijelim poljem in Prijepoljem. Gotovo pa je, da je tu mnogo rud. Sedaj se poroča, da so našli pri kopanju vodnjaka nekaj kilometrov od Prijepolja na pojave, ki nedvomno dokazujejo, da se mora tu nahajati nafta. Preiskava o teh odkritjih se nadaljuje.

Politične vesti

Predsednik turške republike İsmet İnönü je imel na kongresu vladne stranke velik govor, v katerem je dejal, da preživlja človeštvo danes veliko krizo. Prišlo bo do vojne ali pa bo zmagal zdrav razum. Vse države imajo pravico do neodvisnosti, pa naj bodo gošče ali pa malo naseljene. Zavračamo teorijo, da bi morali biti mali narodi podrejeni velikim. S tega stališča je treba tudi presojati zveze, ki jih je sklenila Turčija. V skladu s temi načeli je bila sklenjena Balkanska zveza in tudi zveza z Anglijo. Ko je Turčija uredila svoje odnose s sosedji, je jasno povedala, da je interesirana nad varnostjo svojih sosedov. O odnosih z Rusijo je dejal, da še nikdar niso bili tako pristranski kot sedaj. Po ureditvi aleksandretskega vprašanja ni med Francijo in

Turčijo nobenega nerešenega vprašanja več in nobena sila ne more več razdreti francosko-turškega prijateljstva.

Predsednik bolgarskega sabora Mušanov je v izjavi dopisniku pariškega lista naglasil, da se Bolgarska ne bo spuščala v nobeno vojno in da hoče ohraniti mirno kri. Bolgarska ne zahteva več vrnitve Makedonije in tudi ne postavlja vprašanja Tracije na dnevni red. Nikakor pa se ne more Bolgarska odpovedati svojim zahtevam po Dobrudži. Tudi zaradi gospodarskega pomena te pokrajine za Bolgarsko se Dobrudži ne more odreči. Pšenična produkcija Dobrudže znaša 16% vse bolgarske produkcije, dočim le 1% romunske. Nato je Mušanov naglasil, da gre 80% vsega bolgarskega izvoza v Nemčijo, ker se Anglija sploh ne zanimajo za Bolgarsko. Angleška gospodarska delegacija je obiskala vse balkanske prestolnice, le v Sofiji je ni bilo. Če je bila Bolgarska prisiljena, da se je gospodarsko tako ozko naslonila na Nemčijo, pa

ni treba zaradi tega sklepati, da bi hotela nastopiti proti Franciji ali Angliji.

Titulescu bo imenovan za romunskega poslanika v Moskvi, kakor poroča »Daily Telegraph«.

Francosko-angleško-ruski sporazum bo podpisan še pred 5. junijem, ko se sestane angleški parlament. Kljub demantiju se vzdržuje vest, da bo angleški vojni minister odpotoval v Moskvo in se udeležil ruskih manevrov. Francoski listi poudarjajo, da bo sedanja zveza mnogo bolj močna in tudi bolj pomembna, kakor je bila zveza v letu 1914, ker bo stopila v veljavo takoj brez vsakega oklevanja. Posebno se naglašajo, da bo nova zveza jamčila pomoč vsaki državi, ki bi bila napadena in ki bi zaprosila za pomoč.

Velika Britanija bo dala Sovjetski Rusiji velikansko posojilo 500 milijonov funtov za oboroževanje. Nemški listi pišejo zaradi tega, da je bil sklenjen divji zakon med angleškimi kapitalisti in ruskimi boljševiki.

Sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov je sporočil angleškemu in francoskemu veleposlaniku, da je sovjetska vlada proučila predloge francoske in angleške vlade o sklenitvi trojne vojaške zveze ter te predloge v načelu usvojila. Rešiti je še treba način vojaškega sodelovanja vseh treh velikih sil. To sodelovanje bo mnogo bolj intenzivno, kakor se je prvotno mislilo. V Londonu presojuje nadaljnji razvoj mednarodnega političnega položaja zelo optimistično.

Min. predsednik Chamberlain je podaljšal svoje binkošne počitnice do 5. junija, ko se sestane angleški parlament. V tem splošno vidijo dokaz, da bo sedanje politično zatišje trajalo še nadalje.

Na kongresu angleške laburistične stranke je bil odklonjen predlog nekega poslanca, da se izjavi kongresu proti uvedbi splošne vojaške dolžnosti, z 1.670.000 proti 286.000 glasovom.

Zun. minister Beck je bil povabljen od sovjetske vlade v Moskvo. Beck se je povabilu odzval ter se bo v Moskvi pogajal o praktični pomoči, ki naj bi jo dobila Poljska od nove zveze. Rusija bo preskrbovala Poljsko predvsem z vojnimi potrebščinami. Nadalje bo Beck razpravljal o zgraditvi najkrajše železniške zveze med Poljsko in Rusijo. Sovjetska vlada je nadalje predlagala poljski vladi, da bi se sedanji nenapadalni pakt med Poljsko in Rusijo spremenil v nov pakt o medsebojni pomoči kot dopolnilo francosko-angleško-ruske vojaške zveze. V nekkih listih pa je bila vest o potovanju ministra Becka v Moskvo demantirana.

Poljska sama ne bo pristopila k novi francosko-angleško-ruski zvezi, temveč bo uredila svoje odnose z vsako treh velesil na podlagi pogodb o vzajemni pomoči.

Francoski zunanji minister Bonnet je izjavil, da je vsak Francoz pripravljen tudi na največje žrtve kakor pred 25 leti.

Ameriški zun. minister Hull je imel v Chicagu velik govor, v katerem je naglasil, da Združene države Sev. Amerike nikakor ne bi mogle ostati nevtiralne, če bi izbruhnila vojna v Evropi. Amerika ne more živeti avtarkičnega življenja. Nobena država si ne more zavarovati svojega mira, dokler so narodi, ki jo morejo zaplesti v vojno. Mir bi se mogel v takšnih okoliščinah kupiti le za ceno brez-pogojne pokorščine. Samo politični slepci morejo misliti, da se more pod takšnimi okoliščinami ohraniti mir.

Enako jasno je govoril ameriški veleposlanik Bullitt v Parizu. Dejal je, da pride včasih do situacije, ko se more ta ali oni narod izogniti vojni le s tem, da pristane na podjarmljenje. Za Amerikance in druge narode pa je vojna manj strašna kakor suženjstvo. Smrt za svobodo ni nikdar žrtev, ki bi bila zaman.

Pri parlamentarnih volitvah na Madžarskem je dobila vladna stranka 164 mandatov, z njo zvezana stranka madžarskih Nemcev 2, vladna kršč. stranka 5, desničarske opozicijske skupine 39, stranka malih posestnikov 10, meščanska svobodomiselna 5, socialno demokratična 5 in izvenstrankarski kandidati 5 mandatov. Volitve so bile tajne, vsaj tako se naglašajo.

Ker je Španija ohranila svoje mesto v mednarodnem razsodišču v Haagu, smatrajo, da se bo Španija obrnila na to razsodišče zaradi svojih sporov s Francijo.

Na mandžursko-mongolski meji se ponavljajo že ves teden resni obmejni spopadi, ki zavzemajo vedno večji obseg. Tako je v eni teh bitk po japonskih vesteh sodelovalo 100 mongolskih letal in okoli 1000 mongolskih vojakov. Japonci pravijo, da so napad teh čet odbili in da so sestrelili 40 letal.

Denarstvo

Poseben tečaj za izseljeniške devize

Iz Beograda se poroča, da je bilo na odločilnem mestu v Beogradu sklenjeno, da se uvede ugodnostni tečaj za izseljenške devize. Po tem sklepu bodo mogli izseljenci prodati 25% svojih deviz na interne dinarje, 75% teh deviz pa bodo mogli prodati Narodni banki po svobodnem tečaju, t. j. po tečaju 258 din za en angl. funt.

Napoveduje se čvrstost tečaja klirinških Kč

Na naših borzih so se že začele prodajati češke krone iz jugoslovansko-češko-moravskega kliringa. Jug. kurir trdi, da bo po njegovih informacijah tečaj teh kron stabilen, ker ima Češko-Moravska pri nas terjatev še za okoli 200 milijonov din. Da se te terjatve plačajo, bo treba najmanj 4 do 5 mesecev in tako dolgo bo gotovo tudi trajala stabilnost teh čekov.

Tečaji zopet nazadovali

Pretekli teden se je začel na borzi v mlačnem razpoloženju, a so se kasneje tečaji popravili, k čemur je pripomogla tudi zunanja politična situacija. Naša politika stroge nevtralnosti se je izkazala kot dobra in zato je optimistično razpoloženje začelo rasti. Proti koncu tedna pa je zanimanje popustilo in tečaji so oslabili. Predvsem se opaža, da se zasebni kapital malo zanima za državne papirje in je morala zato kriti ponudbe javna roka. 6 odstotne godne obveznice, ki se sedaj izdajajo, prihajajo na trg v večjih količinah in imajo zato slabši tečaj. Dolarski papirji, ki so se začeli že lepo popravljati, so zopet nazadovali. Gibanje tečajev kaže naslednja tabela:

19.5.	26.5.
25% vojna škoda	459'50 457'—
7% investic. p.	101'— 100'50
4% agrarne	61'— 60'50
6% begluške	89'— 88'50
6% dalmatinske	87'50 86'50
6% gozdne	85'50 85'—
7% Blair	93'25 91'50
8% Blair	102'50 101'—
7% Seligman	101'— 100'—
7% stabilizacijsko	100'— 100'—
Skupni promet je znašal 6,0 milijona din, za 1,2 milijona din manj ko prejšnji teden.	

Tečaj delnic je ostal skoraj nespremenjen. V začetku tedna je bilo prodanih 10 delnic Narodne banke po 7450'— din, potem ni bilo nobenih kupčij. Tudi tečaj PAB je ostal nespremenjen.

Na deviznem trgu je bil tečaj angleškega funta ves čas 258, klirinška marka pa 13'80. Ponudbe pa so bile zelo majhne, tako v funtu le 10%, v klirinški marki pa 20% povpraševanja.

Grški boni so nazadovali od 31'50 na 31'—.

Narodna banka je uvedla zasebni kliring s Prago. V začetku je beležila češka krona 148'50, nato pa je padla na 147 in v petek celo na 143'50.

Ves promet v devizah je znašal 22,5 milijona din, za 5,37 milijona din več ko v prejšnjem tednu.

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. maja navaja naslednje izpremembe (vse številke v milijonih din):

Kovinska podloga se je zvišala za 0'27 na 1.917'8.

Devize izven podloge so se zvišale za 41'5 na 478'2.

Posojila so se skupno znižala za 52'8 na 1.819'17, in sicer so menična posojila padla za 3'2 na 1.728, lombardna pa za 49'7 na 91.

Razna aktiva so se povečala za 7'0 na 2.095'1.

Obtok bankovcev se je znižal za 161'9 na 7.112'4.

Obveze na pokaz pa so se zvišale za 150'8 na 1.740'87, in sicer so se dvignili žiroračuni (v glavnem terjatve denarnih zavodov in Poštne hranilnice) za 276 na 1.206, razni računi so se znižali za 61'7 na 517'8, terjatve države pa za 63'4 na 16'9.

Razna pasiva so se povečala za 14'8 na 263'1.

Celotno kritje se je zvišalo od 27'79% na 27'83%, samo zlato pa od 27'64% na 27'68%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

*

Izvršni odbor PAB je sestavljen sedaj takole: predsednik Stjepan Barič, podpredsednik Andrija Radović, člani dr. Milorad Nedeljković, Ljubomir Godjevac, Anton Končan in dr. Stjepan Poštić. Ves kovani denar, ki je pri nas

v prometu, se bo prekoval in bo izdan nov denar. Zato so se začeli sedaj jemati iz prometa najprej 50 dinarski kovanci, nato pa se bodo vzeli iz prometa tudi drugi kovanci, istočasno pa bodo prišli v promet novi kovanci.

Slovaški finančni minister je izjavil, da bo slovaška vlada ustanovila v Bratislavi poleg produktne še devizno borzo, na kateri bodo notirala vsa plačilna sredstva.

Francoska je danes tretja finančna sila na svetu je izjavil v nekem govoru francoski finančni minister Paul Reynaud.

Francosko gospodarstvo v letu 1938.

Vladni ukrepi omogočili zboljšanje

Nacionalna banka za trgovino in industrijo v Parizu je imela prejšnji mesec svoj redni občni zbor, na katerem je podala tudi daljše poročilo o stanju francoskega gospodarstva. Poročilo pravi med drugim:

Svet živi pod vtisom vojne nevarnosti, ki se je na koncu 1. 1938. še zlasti povečala. Mogla bi nastati za Francijo nova razočaranja, da se ni Francija v zadnjem trenutku znašla in pokazala potrebno odločnost.

Proizvodnja žita je znašala v 1. 1938. 90 milijonov stotov proti 69 milijonom v 1. 1937., proizvodnja vina pa je v istem času narasla od 47 na 58 milijonov hl. V vseh drugih narodnogospodarskih panogah pa je proizvodnja nazadovala.

Indeks francoske industrijske proizvodnje se je znižal od 85 v decembru 1937 na 76 v oktobru 1938. Istočasno je nazadoval britanski indeks le neznatno, italijanski pa je narasel od 103 na 104'6, nemški pa celo od 120 na 131. Nazadovanje se kaže v Franciji skoraj v vseh industrijah. Posebno občutno pa je bilo to nazadovanje v kovinski industriji, ki je delala za narodno obrambo. Rudniki in tovarne avtomobilov so one redke industrije, v katerih je proizvodnja vendarle narasla.

Vrednost franka se je ponovno občutno zmanjšala. Od decembra 1937 do decembra 1938. se je dvignil tečaj angleškega funta proti franku od 147'17 na 177'45, tečaj dolarja pa od 29'45 na 37'99. Tečaj francoskega franka je torej v enem letu padel za 20 odstotkov. To je imelo slabe posledice ne le za varčevanje, temveč je tudi povzročilo dvig cen. Indeks detajlnih cen se je dvignil od 676 na 754, torej za več ko 11%. Če pa preračunamo cene v zlatu, potem so cene padle od 66 na 55.

Deficit francoske trgovinske bilance se je zmanjšal od 18 na 15 milijard frankov, kar je posledica večje proizvodnje francoskih premogovnikov, kar pa ne more prikriti zastoja v francoski zunanji trgovini. Po teži se je francoski uvoz zmanjšal za 18, francoski izvoz pa za 11 in pol odstotka.

Padanje proizvodnje, oslabitev francoskega franka, dvig cen, zmanjšanje obsega blagovne zamenjave, vsi ti simptomi, ki so postali kronični, pojasnjujejo vso težo sedanjega stanja, ki bi moglo postati nevarno tudi za varnost Francije, če se temu stanju ne bi napravil konec. Takoj po težkih septembrskih dneh pa je Francija spoznala vso nevarnost ter zopet postala enotna in močna.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

Brez obotavljanja je francoska vlada objavila svoje sklepe ter pojasnila vzroke dolge krize ter zlasti opozorila na potrebo stroge narodne discipline. Francija je vlado poslušala in tako se je pod avtoriteto vlade ter s kolektivnim pristankom naroda storilo to, kar je bilo potrebno. Z voljo in odločnostjo se je rešilo finančno vprašanje Francije. Doseglo se je, da se je začel pobeg kapitala zopet vračati in da je postal denarni trg likviden. Toda to ne zadostuje, ker je treba doseči še to, da

se bo ta kapital investiral v državi. Samo z investicijami je mogoče popraviti to, kar so uničile devalvacije franka in prevelike zahteve kolektivističnih strank. Z investicijami je treba zopet najti ono ravnovesje, da bo mogel proizvajalec prodajati svoje blago proti normalnemu dobičku, potrošnik pa da bo mogel blago po tej ceni plačevati. Neobhodno potrebno bo zato, da se davčna bremena za industrijsko in trgovsko delavnost manjšajo.

Romunski uspeh v Donavski delti

Eden najbolj zanimivih dogodkov zadnjih tednov je prevzem kontrole spodnjega toka Donave po Romuniji. Leta 1856. je bila s pogodbo v Parizu ustanovljena mednarodna komisija za kontrolo spodnjega toka Donave. Ta komisija je imela vzdrževati svobodno plovo za ladje vseh narodnosti, ki so želele reko zapustiti ali zaploviti v reko. Morala je tudi vzdrževati glavni plovni kanal Sulinzi. V tem prekopu je zbranih 12% donavske vode. Prekop je širok povprek 200 yardov in gre za nekako 70 milj naravnosti proti vzhodu skozi delto. (Na obeh bregovih raste na nizkih nasipih bičevje, za katero bi Nemčija rada sklenila pogodbo z Romunijo, da bi ji omogočala predelavo takega bičevja v celulozo. Romunija zaenkrat še ni sprejela tega nemškega predloga.) Komisija je morala vzdrževati prekop v globini ok. 8 m, kar pomeni neprenehno borbo z naplavinami, in skrbeti za pilotsko službo.

Pričakovati je bilo, da bo mlada, močna država končno zahtevala suverene pravice nad onim delom reke, ki gre preko njenega ozemlja, čeprav je reka v svojem bistvu internacionalna vodna pot.

Romunija je postavila svojo zahtevo na sinajski konferenci lanskega avgusta. Njena zahteva je bila sprejeta s pogojem, da na to pristane Nemčija in Italija. Marea sta dali osni sili svoj pristavek in pogodba je bila podpisana v Bukarešti. Odslej bo komisija imela le nekako nadzorstvo nad finančnimi posli, ki jih je poprej popolnoma upravljal — in vzdržala v najlepšem redu.

Sliši se pa, da imajo nekateri romunski inženirji načrt, po katerem bi izkopali nov prekop južno od sedanjega, do sv. Gregorja na obali Črnega morja. To bo nemara potrebno, ker velika peščena sipina severno sulinskega prekopa vedno bolj sili proti jugu in je nevarnost, da doseže prekop v nekako 10—15 letih. Drugi strokovnjaki so mnenja, da ne bo treba zapravljati ogromnih vsot za nov prekop, ker da je nekanalizirana voda Donave severno od prekopa že ustavila naraščanje sipine.

Prevzemu spodnjega toka Donave v romunsko upravo gre velik pomen še posebno zato, ker je bilo z njim važne evropsko vprašanje rešeno na miren način, s sporazumom vseh prizadetih. Rešiti pa bo še treba vprašanje srednjega toka Donave.

Zunanja trgovina

Pogajanja za izvoz naše živine v Palestino so baje končana. Pogajal se je delegat Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Kakor se poroča, se ne bo mogla za 600 kg težke vole doseči boljša cena ko 17'5 funta cif Haifa. Če ta cena ne bi ustrezala našim domačim cenam, bo naša država dajala izvozne premije ali pa dovolila poseben tečaj pri obračunavanju deviz.

Lesna industrija Našička je sklenila, da odpre svoje stalno zastopstvo za Združene države Sev. Amerike in Mehiko, ker se je izkazalo, da bi se mogel v ti državi plasirati naš les.

Narodna banka bo izdajala potrdila o zavarovanju valute za izvoz konoplje v klirinške in neklirinške države. Banka je zato pozvala vse pooblaščenice zavode, da ji takoj dostavijo seznam izdanih potrdil za izvoz konoplje, začeniši 1. januarjem 1939.

Gostne devalvacije franka. Z drugimi državami se razvija ugodno. Glede Jugoslavije je dejal minister Guarneri, da more ta računati na to, da bo našla v Italiji vedno večji odjem v zamenjavo za primerne nakupe v Italiji.

V Milanu se je ustanovila družba za trgovino z jajci in perutnino. Člani družbe so tako uvozniki ko izvozniki. Nova družba bo baje dobila monopol na to trgovino.

Največji mlin v Temišvaru je kupil neki nemški konzorcij. Dnevna kapaciteta mlina je 25 vagonov. Odkupna cena je znašala 75 milijonov lejev.

Romunija bo po uradnem načrtu zgradila letos 34 silosov s kapaciteto 20.000 vagonov. Silosi se bodo postavili v Galacu, Brajli in Konstanci. V prihodnjih dveh letih se bo zgradilo še 45 silosov s skupno kapaciteto 30.000 vagonov.

Z udeležbo nemškega kapitala se je ustanovila v Bukarešti družba »Rogerina«, ki bo izvažala les in kovine v Nemčijo, v Romunijo pa uvažala nemške tekstilne proizvode.

Uspešno so končana pogajanja za fuzijo dveh največjih nemških elektrotehničnih industrij »Siemens & Halske« ter »Schuckert Werke«.

Škodovi zavodi so prešli v nemške roke. Odslej bo v upravnem svetu družbe 11 Nemcev in 10 Čehov.

Ljubljanski velesejem

od 3. do 12. junija 1939.

45. razstavna prireditev

600 razstavljalcev iz 12 držav. Najraznovrstnejše blago. Posebne razstave: Pohištvo. Avtomobili. Narodne vezenine.

Polovična vozina na železnici. Pri postajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za din 2.—. Zrebanje vstopnic za dobitke v vrednosti okrog din 100.000.—

Mednarodno konferenco za bombaz namerava sklicati washingtonska vlada še letos. Namen konference je doseči zboljšanje cen in pa enakomerno razdelitev bombažnega trga na vse proizvajalce bombaža.

Izvoz U. S. A. v Sovjetsko Rusijo je lani narasel na 69'6 milijona dolarjev, kar je za 27 milijonov več kakor je znašal v 1. 1937.

Stanje naših kliringov

Zadnji izkaz o stanju naših kliringov kaže precejšnje spremembe. Naše terjatve proti Nemčiji so padle, zato pa so se povečale naše terjatve proti Češko-Moravski. Naš dolg Italiji se je znatno znižal, zvišal pa naš dolg Madžarski, Romuniji in Poljski. Gibanje kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:		
Bolgarska din	22.5.	15.5.
Nemčija RM	1'5	1'6
Turčija din	14'9	15'9
Češko-Moravska Kč	17'1	17'1
Španija peset	9'1	1'2
	2'9	2'9
Pasivni kliringi:		
Belgija belg.	1'8	1'9
Bolgarska din	0'7	0'7
Italija din	40'8	49'2
Madžarska din	7'2	1'9
Poljska din	12'4	11'7
Romunija din	9'5	3'4
Svica šv. fr.	1'8	1'8

Članek o Jugoslaviji

Znani ameriški mesečnik »National Geographic Magazine« prinaša v svoji junjski številki dolg topopisni članek o Jugoslaviji z 18 navadnimi in 34 krasnimi barvnimi fotografijami ter dvema kartama. Napisal je članek Američan Douglas Chandler, ki je že ponovno obiskal Jugoslavijo in celo kupil hišo v Korčuli. Slike so deloma delo Jugoslavana K. J. Kostića. Pozdravljamo rabo naših domačih imen za vse ozemlje Jugoslavije. Članek je s stališča tujkega prometa za nas zelo važen.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 27. maja objavlja: Uredbo o dopolnitvi uredbe o številu in vrsti oddelkov v državnih bolnišnicah — Popravek v uredbi o spremembah in dopolnitvah uredbe o medicinskih fakultetah — Navodila za izvršitev določb finančnega zakona za 1. 1939./40. o znižanju dolgov vodnih zadrug — Pravilnik o pregledovanju oseb, zaščitenih z uredbo o vojni invalidih in ostalih vojni žrtvah — Pravilnik o spremembi in dopolnitvi pravilnika o opravljanju državnega strokovnega izpita uradniških pripravnikov z nepopolno srednješolsko izobrazbo za administrativno-pisarniško službo — Pojasnilo o pojmu javnopravnosti službenega razmerja iz odst. 2. čl. 1. uredbe z zakonsko močjo o legitimacijah (poslovnih knjižicah) delavcev in nameščencev — Pojasnilo o pravici zdravnikov do epidemijske doklade — Objavo o spremembi meje župnij Sp. Sv. Kungota in St. Ilj v Slovenskih goricah — Odločbi občne seje državnega sveta k § 84. zakona o ljudskih šolah in k § 139. uradniškega zakona.

Tudi eden vzrokov povodnji

V Sloveniji se je že pred leti poudarjalo ob mnogih povodnjih, da te ne bi bile tako hude, če se ne bi gozdovi preveč sekali, da so postali celi hribi goli. Sedaj opozarjajo na nevarnost prevelike sečnje gozdov tudi hrvatski listi. Zlasti v hribovitih krajih (Samo-boru) so povodnji — tako pišejo listi — v zadnjih 15 letih skoraj reden pojav. Predvsem so nastale te povodnji, ker ni tu več pravih gozdov, temveč so vsi posekani. Prej je gozd zadrževal vodo, sedaj pa more že navaden dež na gola pobočja hribov povzročiti katastrofo. Nekoč so oblasti pazile na to, da se ne seka preveč. Danes so oblasti v tem oziru čisto popustile, deloma iz demagoških razlogov, ker se nihče ne upa nastopiti proti kmetu, deloma pa zato, ker je avtoriteta oblasti zaradi naših notranje-političnih sporov padla. Kako se zapravlja gozdno bogastvo, piše »Jutarnji list«, se vidi zlasti o božiču, ko se na debelo uničujejo gozdovi zaradi božičnih dreves, ki se prodajajo v brezcenjen ali neprodana mečajo v vodo.

Niti ne zavedamo se, kako škodo delamo in kako zapravljamo narodno premoženje, ker ne sklenemo sporazuma, da bi zopet zavladoval red na deželi.

Jugočeška in Beograjska tekstilna ind. prešle v angleške roke

»Jugoslovanski Kurir« poroča, da sta Jugočeška in Beograjska tekstilna industrija, ki sta pripadale nekemu češkoslovaškemu industrijskemu koncernu, prešle sedaj v angleške roke. Največji paket delnic obeh delniških družb da je imela družba Pletschek, ki je vse svoje posle likvidirala in prodala vse svoje delnice neki angleški družbi v Londonu.

Tobačne razstave naše monopolske uprave,

ki jih zadnja leta redno prireja na pomladanskem velesejmu v Ljubljani, so postale zelo priljubljene in zaradi svoje odlične sestavljenosti dobro služijo propagandi porabe tobačnih izdelkov. Tudi letos bomo na Ljubljanskem velesejmu od 3. do 12. junija imeli veliko reprezentativno razstavo tobaka in tobačnih izdelkov. Za to priliko bodo prišle v promet iz posebne vrste tobaka izdelane razstavne cigarete, ki ne bodo nič dražje od cigaret istih imen v navadni prodaji. Naprodaj bodo samo za časa ljubljanskega velesejma v trafiki na sejmišču.

Carinski oddelek na Ljubljanskem velesejmu

kot izpostava ljubljanske carinarne, že posluje. Sejmišče je mesec dni pred začetkom in mesec dni po zaključku velesejma carine pro-

sto skladišče za carinsko blago, namenjeno za razstavo. Delokrog tega carinskega oddelka je isti kot delokrog carinarne in opravlja vse ekspedicije inozemskega blaga za velesejem. Dan za dnem prihajajo iz inozemstva polni vagoni razstavnega blaga in carinski oddelek ima polne roke dela.

Občni zbori

Prekmurska banka ima svoj 65. redni občni zbor dne 15. junija ob 14. v Murski Soboti v svojih poslovnih prostorih. Delnice treba položiti pri družbini blagajni vsaj osem dni pred občnim zborom.

Okrajna hranilnica in posojilnica v Skofji Loki ima redni občni zbor v petek dne 9. junija ob 17.30 v hranilnični posvetovalnici.

Prometna banka v Ljubljani ima 16. redni občni zbor dne 21. junija ob 16. v sejni sobi zavoda. Delnice je treba položiti šest dni pred obč. zborom pri Prometni banki.

Delniška družba pivovarne Union ima 29. redni občni zbor v petek dne 16. junija ob 11. v pisarni družbe v Ljubljani. Delnice se morajo deponirati najkasneje do 10. junija pri blagajni d. d. pivovarne »Union« ali pri Kreditnem zavodu za trgovino in industrijo v Ljubljani ali pa v Zagrebu pri Jugoslovanski udruženji banki.

Živahnjejša gradbena sezona v Mariboru

Zadnje tedne je gradbena delavnost v Mariboru precej oživila. Na raznih krajih mesta se pridno zida, večinoma na periferiji. Prednjači južni del mesta, kjer nastaja nova velika četrt. Središče te nove kolonije stanovanjskih hiš, večinoma enonadstropnih-dvondstropnih, je bivše Rosenbergovo posestvo med Tržaško in Belnavsko cesto, kjer je prostora za kakih sto vrtnih hišic. Lep del stavbišč je mestna občina, ki je predlanskim prav ugodno kupila to obširno zemljišče, že prodala interesentom po 22 in 30 dinarjev za kvadratni meter, cena, ki je prav ugodna, če pomislimo, da se stavbišča v Mariboru hitro draže in da se že precej približujejo ljubljanskim cenam, dasi Maribor še zdaleka nima onega prometa kot največje mesto v Sloveniji. Zadnje dni je občina zopet prodala stavbišča petim interesentom. Kaže, da bo letos prodanih še nekaj parcel in da bodo tudi hiše še do zime opravljene pod streho. V enem dobrem letu je nastalo na Rosenbergovem posestvu kakih 25 novih hišic. Najkasneje za prihodnje leto se obeta na njem kolonija enonadstropnih hišic. Stavbene zadruge nameščencev Mestnih podjetij, za katere je že rezerviran blok 30 parcel.

Gibati se je začel tudi Pokojninski zavod, ki je lani oz. predlanskim kupil dvoje stavbišč sredi mesta za večnadstropne stanovanjske in poslovne stavbe. V Kerkovi ulici, kjer je kupil parcelo od dedičev industrija Miroslava Ambrožiča, je začel na dvorišču podirati manjšo stavbo, ki je svojčas služila kot industrijski objekt. Čim bo poslopje podrt, se začne zidati, tako da bo stavba do zime v surovem stanju gotova. Glede druge parcele, poleg palače OUZD nasproti sodnije, se še ne ve, kdaj se bo začela zazidavati. Pokojninski zavod je napol kupil še tretje stavbišče v Kopališki ulici, vendar zadeva še ni perfektna. Tu gre za precej veliko parcelo z dvema objektoma, ki jih bo treba odstra-

niti. Semkaj baje pride veliko impozantno stanovanjsko in poslovno poslopje, s čimer bo ta javna ustanova mnogo pripomogla k zazidanju poslovne četrti mesta, zraven pa tudi k omiljenju brezposelnosti.

Letos se bo menda lotila dela tudi Vzajemna zavarovalnica, ki namerava zidati na Glavnem trgu ob državnem mostu in tam postaviti štirinadstropno stanovanjsko in poslovno stavbo, ki bo stala kakih 6 milijonov dinarjev. Neke zapreke še ovirajo pričetek dela, mislijo pa, da bo stavba še letos pod streho. Sedaj sondirajo teren, da se prepričajo o nosilnosti tal. Načrti bodo v kratkem gotovi.

Nekaj dvonadstropnih hiš je v delu tudi v Cankarjevi, Prešernovi ulici in v Melju. Mestna občina pa pridno zida veliki kompleks nove carinarne z obširnimi carinskimi skladišči. Tudi tu bodo, tako računajo, objekti do zime pod streho. Kompleks bo impozanten in je pri delu zaposlenih dokaj delavcev. Kasneje se bodo uredili tudi dovozi do carinarne, kar bo tudi veljalo več milijonov. Izgledi za bodočnost, kar se gradbene delavnosti tiče, niso tako slabi, kakor se je mislilo v zgodnji spomladi.

Razveseljivo je dejstvo, da grade pri nas tudi ljubljanci. Tako je začel stavbenik Slokan postavljati na vogalu Kralja Petra trga in Ruske ceste na zemljišču, ki ga je kupil od Odvetniške zbornice ozir. njenega pokojninskega fonda, trinadstropno hišo, v kateri bo v priliku nameščenih nekaj lokalov. Ostali dve hiši na tej parceli prideta kasneje na vrsto.

Zivahnjejše je tudi poslovanje na trgu nepremičnin. Zadnje dni je bilo prodanih več hiš in zemljišč. Tako je kupila trgovčeva žena Stefanija Gottlich od industrija Izidorja Obradovića (Ornstei-na) dvonadstropno hišo v Koeljevi (Tattenbachovi) ulici za 650.000 dinarjev, posestnica Terezija Poschinger od trgovca Pavla Kunsteke vogalno hišo v Cvetlični ulici za 528.000 dinarjev, trgovčeva žena Jerica Schlick od profesorja dr. Franca Zgeča enonadstropno hišo v Kosarjevi ulici za 232.500 dinarjev, posestnica Ivanja Jaklič od železniškega uradnika Ivana Domitra hišo in zemljišče na Betnavski cesti za 180.000 dinarjev itd. Kupljenih je bilo tudi več drugih stavbišč ob robu mesta, kakor tudi v sosednjih občinah, kjer se takisto pridno zida. V okolici pa rastejo večinoma pritlične eno-

družinske hišice iz tal in pomagajo lastniki, večinoma delavci, železničarji in sploh mali ljudje sami pri kopanju in zidanju. Zidalo bi se več, ko bi bile kreditne razmere ugodnejše.

A. B.

Doma in po svetu

Volitve delavskih zaupnikov so odložene na dobo od 15. julija do 15. avgusta. Ker so se med tem ponekod volitve že vršile, je sedaj te banska uprava razveljavila. Volitve so pokazale, da se posestno razmerje raznih strokovnih organizacij ni spremenilo.

Wilderjeva »Nova riječ« piše v neki beleški pod naslovom: »Ne izgubljam vere!« med drugim naslednje: »Kakor nismo verjeli, da se more le s par konferencami definitivno rešiti hrvatsko vprašanje ter smo zato pesimistično presojali razne prevroče napovedi, tako pa tudi sedaj ne moremo dati prav onim pesimistom, ki obupujejo, da bi se dosegel sporazum. Nekateri imajo interes, da tako delajo, ker imajo osebne koristi od motnega stanja, ki nastaja.«

Tudi v Beogradu se je izvršila reorganizacija JRZ ter je bil na mesto bivšega predsednika dr. Milana Stojadinovića izvoljen nov predsednik in nov odbor.

Med našimi nemškimi in madžarskimi listi je prišlo do ostre polemike, ker je objavil madžarski književnik Kodolányi v nekem budimpeštanskem listu opis svojega potovanja ob nemško-madžarski meji. V tem opisu pravi, da se čuti ob vsej meji silen nemški pritisk. Cela reka nemških agitatorjev da se je vllila čez mejo in ti govore prebivalstvu, da pride skoraj čas, ko bodo priključeni k Nemčiji. V celih vrstih obmejnih občin da uradujejo samo še v nemškem jeziku. Nemški gospodarji baje kar po vrsti odpuščajo vse madžarske nameščence in nastavljajo nemške. Novosadski »Deutsches Volksblatt« zavrača vse te trditve kot neresnične ter pravi, da je baš nasprotno res, ker da nastopajo ravno Madžari povsod sovražno proti Nemcem.

Trgovinski minister Tomić je bil sprejet od pariškega župana, ki ga je prisrčno pozdravil. Iz Pariza je minister Tomić odpotoval v London.

Trgovinski minister je izdal nova navodila o zbiranju statističnih podatkov v industriji ter posebna navodila za zbiranje podatkov in za izpolnjevanje formularjev za firme in tvornice za 1. 1938.

Za novega pomočnika trgovinskega ministra je bil imenovan dr. Sava Obradović, dosedaj načelnik oddelka za zun. trgovino v trgov. ministrstvu.

Za pomočnika notranjega ministra je bil imenovan Arsa Petrović. Gen. Milorad Terzić, šef vojnega geografskega zavoda je umrl v Beogradu. Slovel je kot eden naših najodličnejših geografov. Pokopan je bil z vsemi vojaškimi častmi.

Trgovinsko ministristvo je sklicalo za 30. maja v Beogradu anketo za končno redakcijo novele zakona o obtrih.

O novih povodnjih poročajo iz raznih krajev naše države. Posebno je zopet prizadeta okolica Samobora in zagrebška okolica. V Sloveniji je povodenj posebno zadelo Krško polje. Kostanjevica je znova pod vodo. Škoda gre v milijone.

30letnico je praznoval te dni Savez hrvatskih obrtnikov. Zaslužni zvezni tudi naše čestitke!

V teniški tekmi za Davisov pokal v Milanu je zmagala Jugoslavija proti Italiji v razmerju 3:2. Jugoslavija pride s tem v polfinale z Anglijo, Belgijo in Nemčijo.

Drž. srednje tehnične šole se odpro prihodnje šolsko leto v Banjaluki in Valjevu.

2967 odvetnikov je bilo v začetku t. l. v vsej Jugoslaviji.

Ameriški zun. minister Hull je sedaj predložil konkretne predloge, kako naj se spremeni ameriški zakon o nevtiralnosti. Minister predlaga, da se razveljavijo določbe zakona, ki preprečujejo, da bi ameriške ladje ali ameriški državljani šli v vojne cone, da se sprejemajo tovari za vojskujoče se države in da se tem dajejo krediti, da se prireajo zbirke za te države in da se vodi kontrola nad izvozom surovin v vojskujoče se države. Te spremembe utemeljuje minister Hull s tem, ker bi te prepovedi onemogočile Združenim državam Sev. Amerike, da bi pomagale državam, ki so stopile v borbo za obrambo človeških pravic.

Sovjetski maršal Vorosilov je povabljen, da se udeleži angleških in francoskih jesenskih manevrov.

Vile na Bledu prodaja Kmetška posojilnica v Ljubljani.

Angleška gornja zbornica se je izjavila proti priznanju češkomoravskega protektorata.

Italijanski senator grof Cini je prišel v New York, kjer agitira za svelovno razstavo v Rimu 1. 1942. Češki general Prehala je prišel na Poljsko, kjer je začel organizirati Čehe za boj proti Nemčiji.

Poljsko vojno ministristvo je odredilo, da se poljske čete premeste z ruske na nemško mejo.

Hišne preiskave pa so se začele tudi proti uradnikom agrarne reforme, ker da so se pri izvajanju agrarne reforme vršile velike neurednosti in zlorabe.

Češki listi objavljajo pozive na prebivalstvo, da ostane letos doma in da ne odide v tujino na počitnice. Ta poziv pa je prav za prav nepotreben, ker večinoma itak ne morejo zaradi deviznih težkoč odpotovati v tujino.

Pred kazenskim senatom nemškega drž. sodišča v Pragi so bili trije Pražani obsojeni na po šest mesecev ječe, ker so odstranili nemške zastave.

Angleška vojna industrija se je že tako izpopolnila, da more izdelati po 1000 letal mesečno, kakor poročajo »Sunday Times«.

Novi ameriški bombarderji bodo mogli leteti s hitrostjo 650 km na uro.

Spor zaradi incidentov v Kulangsuju se je silno poostiril. Japonci so odklonili vse predloge za mirno rešitev incidentov ter nočejo niti najmanj omiliti blokade. Japonski listi zahtevajo, da Japonska tudi z orožjem prisili velesile, da umaknejo svoje čete iz Kulangsujaja.

Opozarjamo na današnji oglaš Prometne banke d. d. v Ljubljani ter jo toplo priporočamo vsem cenjenim naročnikom.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Steger Alojz, Rogoznica pri Ptuj. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom. Sedež firme odslej: Zabjaki št. 25, občina Rogoznica pri Ptuj. Obratni predmet se je razširil na trgovino s sadjem in deželnimi pridelki na debelo, eksport.

Tekstilna tovarna Beer, Hribernik & Co., družba z o. z., St. Vid nad Ljubljano. Izpremenila se je družbena pogodba. Besedilo firme odslej: Hribernik & Co., tekstilna industrijska družba z o. z. Osnovna glavnica poslej 900.000 din ter je vplačana v gotovini. Izbriseta se poslovdji Beer Emil in Beer Oton. Firmo podpisuje vsak poslovdjaja samostojno.

Izbrisali sta se naslednji firmi:

»Slord«, gradba radio-aparatur, Marjeta Mlakar, Maribor, zaradi opustitve obrata.

Novak Ivan, pekarstvo, Ribnica, zaradi odpovedi obrata.

Radio Ljubljana

Četrtek 1. junija. 12.00: Mando-line in balalajke (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Pevski zbor Mestne ženske realne gimnazije — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Koncert. Sodelujejo ga. Marta Oberwalder in radijski orkester — 21.30: Plošče 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče.

Petek 2. junija. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Ženska ura: Procesija bo — otroci se pripravljajo (ga. Velikonja) — 18.20: Ameriški Slovenci igrajo in pojo (plošče) — 18.40: Poljudna navodila o zaščiti proti zračnim napadom (Bedrač Janko) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Dijkam planincem za počitnice (Pavel Kunaver) — 20.00: Pevski zbor »Ljubljanski Zvon« — 20.45: Iz opernega sveta (radijski orkester) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

Naročajte in širite »Trgovski list«!

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

listega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

PROMETNA BANKA D. D.

V LJUBLJANI
STRITARJEVA ULICA 2

Telefon 21-49

Ugodni trgovski krediti
Eskompt menic — Nakazila
v inozemstvo

Stare in nove vloge izplačuje brez
vsake omejitve

Obrestovanje vlog od 4% do 5%